

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

Ugyan a lap szociális részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPLAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Beszjor Lajos.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 95. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre	—	—	24 kor.
Félévre	—	—	12 .
Negyedévre	—	—	6 .
Egy órára	—	—	2 .
— Egyes szám ára 3 fill. —			

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünneppapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Péntek, április 24

Uj pártalakulás.

— április 24.

Nagy baja van a mi szegény hazánknak: nincsen elég pártja. Ugy látszik gongolkozni a függetlenségi pártnak egyik organuma, mely elérkezettnek látja az időt arra, hogy megcsinálja a konzervatív pártot.

A nevezett lap maga is belátja, hogy ennél okosabb dolga is akadt még a honatyáknak, sőt úgy látszik azt is érzi, hogy a konzervatív pártért nem fog az egész ország közvéleménye rajongó lelkesedéssel küzdeni, mert maga is elmondja a híressé vált párbeszédet, amikor néhány évvel ezelőtt Eötvös Károly azt kérdezte Zichy János gróftól a konzervativizmusról tartott hosszabb beszéde után hogy:

— Hát mi is az a konzervativizmus? Mit akarnak az urak itt Magyarországon konzerválni?

Harsogó nevetés kísérte az ötletes kérdést s a nemes gróf érthető okból adós maradt a válaszával. Pedig, ha eltekintett volna attól a félszeg helyzettől, melyben akkor volt, félretette volna pártjának felekezeti felfogását, akkor röviden így kellett volna válaszolnia:

— A nemzetet akarjuk konzerválni.

S hogy mindenki tisztában legyen azzal, hogy miképpen kell megcsinálni ezt a konzervativizmust, laptársunk a következőkben magyarázza meg a megcsinálendő párt programját:

„A nemzeti konzervativizmus nem téveszthető össze sem a közjogi, sem a nálunk utóbbi időben helytelenül lábrakapott felekezeti konzervativizmussal. Ezek a maradiságot képviselik, míg az igazi konzervativizmus lényege, a megfontolt, de biztos haladás ragaszkodással régi törvényeink szelleméhez, történelmi tradícióinkhoz. S mint ahogy históriánkat is a szinarany szabadelvűség és a demokratikus törekvések jellemzik, éppen a nemzeti konzervativizmusnak, mint egységesítő erőnek, kötelessége kiküszöbölni mindazt a romboló

anyagot, mely a nemzeti társadalom különböző rétegei között a felekezeti szempont, vagy az egyes kaszt jogok túlzott érvényesítése miatt elégedetlenséget támasztott. Egy előkelő angol államférfi így állapította meg Anglia politikai programját: „Konzervativizmus a lényegben; haladás az intézményekben“. Ez a recept illik a jelenlegi politikai állapotainkra is. A történelmi alapra helyezett haladás biztosítja Magyarországot jövőjét politikai, kulturális s a gazdasági irányban egyaránt. Ez az irány leszereli a túlzott igények hangoztatását, de lehetővé teszi, előmozdítja a jogosak érvényesülését: közvetít, békít s a konzervatív ragaszkodásával a nemzeti hagyományok iránt, de a valódi szabadelvűségben az egyes társadalmi rétegek igényeinek kielégítésével szemben teszi lehetővé az egyesülést, a nemzeti társadalom konzerválását.“

Hát ezek mind szép és talán okos dolgok. De nem jut eszébe azoknak a tisztelt uraknak, akik még egy pártot akarnak csinálni, hogy nem az a baj minálunk, hogy nem elég radikális vagy elég konzervatív a politikánk? Dehogyan is. Az a bajunk, hogy rosszul megy az emberek dolga. Nem az faj az embereknek, hogy nincs magyar vezényszó, sem az, hogy még nem alakult meg a konzervatív párt, mert jelszavakból, de még vezényszavakból is meg nem élt még ember fia, hanem azon kezdenek a választópolgárok gondolkodni, hogy miért nem alakul meg egyszer egy olyan párt, mely közjogi kérdésekről egyáltalán nem diskurál, hanem kizárólag azzal foglalkozik, ami minden embert érint, a gazdasági kérdésekkel.

Ezt a pártot alakítsák meg s akkor önkénytelenségül kapcsolódni ki azok a kérdések, melyek ma elválasztják a magyart a magyartól. Ha nem arról lesz szó, hogy 48, vagy 67, konzervatív, vagy radikális boldogítja-e az adófizetőt, hanem arról tanácskoznak majd az országházban hogy

mely törvényekkel lehetne a sanyaru gazdasági helyzeten segíteni, ha majd a honatyák is törődnek a gazdasági kérdésekkel, melyeket ma nagyilekűen a minisztereknek engednek át, akkor az ország lakossága bizalommal fog a parlament felé tekinteni, amit ma a legjobb akarat-tal sem lehetne állítani.

Népművelés.

— április 24.

Már jó ideje köztudattá vált, amit Moleár Viktor az Uránia-társaság közgyűlésén tartott megnyitó beszédében is hangoztatott, hogy a mai gazdasági viszonyok közepette államnak, társadalomnak egyaránt oda kell törekednie, hogy a népet képessé tegye a nagy gazdasági küzdelem elviselésére. E célból a nép azon rétege számára, melynek nem volt ideje vagy alkalma tanulni, hozzáférhetővé kell tenni az éleiben szükséges ismeretek elsajátíthatását. Az alapismeretek tudása képesebbé teszi a hiányos képzettségű és képzettségű iparos- és munkásosztályt a harca, sőt lehetővé teszi neki az előhaladást, a jobb megélhetési állapothoz való jutást.

Általánosítani kell tehát a műveltséget, közműveltséget kell teremteni. E célra fel kell állnia az egész ország társadalmának, nemcsak a fővárosnak. Első sorban a közművelődési egyesületeknek.

Lépjének a közművelődési egyesületek, melynek példát a nagyváradi ad, egy lépést előre és szervezők területükön a szabad tanítást.

A Torontálmegyei Közművelődési Egyesület, melyeknek derekas munkáját a szomszédos megyék sajtója is örömmel elismeri, szintén szervezze a szabad tanítást, úgy az egyesület székhelyén, Nagybecskereken, mint a megye nagyobb községeiben.

Nem egyes előadások tartásáról van szó, hanem a felnőttek rendszeres oktatásáról. Tanfolyamok szervezendők, melyeken mindaz tanítandó módszeres, összefüggő, együttvéve egészítő képező előadások sorozata útján, amire mindenkinél általában és nagyon soknak különösen szüksége van: magyar írás, olvasás, (ilyen tanfolyamok eddig is voltak szép számban és szép eredménnyel), fogalmazás, földrajz, történelem, közjogi ismeretek, természettudomány, szám-tan stb.

E cél nem érhető el oly előadásokkal, mi-

A „TORONTÁL“ tárcája

Utazásom Bosznia és Hercegovinába.

(A „Torontál“ eredeti tárcája.)

Ez a mi zengzetes magyar nyelvünk kedves nekünk ideháza is, de százzorta kedvesebb, ha idegenben halljuk megcsendülni. Megelőnkül, felizgul a lélek a messzeségben magyar szó hallatára s innen van, hogy mi, kik ideháza nem nagyon szeretjük egymást, más népek országában egymásra ismerünk, megtanuljuk szeretni egymást.

Ezt az érzést leginkább azok ismerik, akiket a katonasor vetett idegenbe. A magyar katonának meg van az a sajátja, hogy akár hova kerül, megmarad magyarnak és ha el is sajátít valamit az idegen nyelvből, a saját nyelvét el nem felejtí s ha haza tér, a saját vidékének a tájszólása csak úgy érzik nyelvén, mint annak előtte.

De még egy sajátja van az idegenbe került magyar katonának ez az a sajátja megbecsülendő. Kevesen tudják, pedig régi igazság, hogy idegen földön szolgáló magyar katona magyarságát odakint, nemzeti kulturális missziót teljesít. Öntudatlan cselekedni, de a magyar nyelv terjedésének az áldásából és a katona dícséretéből mitsem von le.

Ismert dolog, hogy hadseregünk legvitézebb katonája a magyar fiú. A szolgálati pontosság, akár fegyverfogás, gyakorlatozás, kitartás, fűrgesség, hűség, bátorság vagy bármily más katonai szolgálati kellék tekintetében legmegfelelőbb a magyar fiú. Ezt a tényt az is igazolja, hogy a tiszték majdnem kivétel nélkül magyar

fiút vesznek maguk mellé szolgának; még azok is, akik nem tudnak magyarul. Mivel pedig a tiszt legfőbbet szolgálójával érintkezik s mivel intelligenciája inkább hajlik a nyelvérzék felé, mint az a tekintetben egyszerű magyar tiszt szolga, a legtöbb tiszt úgy ahogy megtanul magyarul szolgájától.

Innen van, hogy a szegény magyar fiú nyelvének terjesztése szempontjából, reánk nézve kedvező kulturális missziót végez s innen van, hogy én mindig hálással fogok visszaemlékezni egy-néhány katonára, ki itthon csak béreslegény lehetett, ellenben Trebinjében és Szerajevóban magyar nyelvmester volt, mert két bécsi tisztet tanítottak meg a magyar nyelvre, még pedig oly eredménnyel, hogy szolgálati minőségükben azt írta a felsőbb parancsnokság, hogy a magyar nyelvet jól beszélik.

A megszállott tartományok vadregényes tája egyébként is lépten-nyomon emlékeztetnek a magyar katonák öntudatlan nyelvtérjesztő erejére.

Ha egy kis utazást tettünk, hamarosan megértjük, miért nevezik az okkupált tartományokat magyar baikánnak. Mielőtt utra keljünk, tudni való, hogy Boszniában és Hercegovinában, tehát a Bosznia völgyében, Narenta mentén a helyőrségek túlnyomó része magyar fiúkból állanak, mit megint csak az magyaráz meg, hogy az örökös puskaporos vidéken leginkább magyar fiúkra van szükség, mert annak helyén van a szíve s helyén a fegyvere is.

Hát gyerdünk le közéjük.

Tudvalelő dolog, hogy az ex-lex alatt a katonák nem vonulnak be. Ezek helyett a póttartalékosok szolgálnak.

Augusztus elsőjén volt a hároméves önkéntesek sorozása. Két napot még itthon töltöttünk

s így végre 4-én délután 6 órakor keserűséggel telt szívvel kellett elbucuzni a kedves otthonától. Az egész uton nagy a csend. A vonat indul, a keserű sóhajok és könnyeseppk versenyeztek egymással.

Szegedről Szabadán át Gombosra visz a vonat, hol aztán gőzkomp visz át Dáljára. Ahogy az ember a másik partra ér, azonnal szembe tűnik az idegen mozdony.

Innen azután Bródba visz a vonat. A magyar szó mindinkább elmarad. Az állomásokon horvátul, németül kiabálnak. A Száva partján vagyunk végre. Innenső Bródban kellemesen lepődünk meg. Egy-két katona lézeng az állomáson, vasuti szolga, főnök mind magyar. A város lakói szintén magyarok. A hosszú ut fáradalma sebtiben ellillan, elkérgette a kellemes tudat, hogy mennél messzebb vagyunk hazulról s közben mennél több idegen szót hallottunk, végre megint magyar helyre értünk. Innen azután gyalog kellett átmenni Bródba. A Száván egy hatalmas hid (200 m.) vezet át, melynek mindkét oldalán finánc van. B-Bródban mozdonyváltozás történt. Innen kezdve jön a keserves élet. B-Bródban kapta a katonaság az első gulyását. Délután a Szávába mentünk fürdeni, majd hat órakor innen is utnak indultunk.

Lejjebb menve Dobo, Zenicán egész Szerajevóig, csak némely állomáson lát az ember egy-két magyar munkást. Erre felé minden ismeretlen, csak egy nem és ezek a nagy kucorica-táblák.

A lent szolgáló magyar katonáktól részben, a lent dolgozó munkásoktól, részben a bennszülött bosnyákoktól, kik magyarokkal diskuráltak, kimondhatatlanul elváltoztatott, de mégis nekünk kedvesen hangzó magyar nyelven. Lejjebb Szerajevó felé láthat az ember kereskedőket, kik

HIREK.

Tájékoztató.

nők a szabad liceum előadásai, hiszen ezeket már többé-kevésbé tanult hallgatóság előtt tartják és céljuk az ismeretek bővítése, de nem alapismeretek nyújtása. A felnőttek tanítása csak népszerű, egyszerű stílusú, vonzó modoru előadások által érhető el. Egy-egy tárgy anyaga nem lehet túl hosszú időre szabva, de nem is lehet 1-2 órában kimerítve.

Véden is lehetne e téren sokat tenni, ha nem is annyit, mint a székhelyen. A nagyobb községekben mindig van néhány tanult és az ügy szép voltától áthatott lelkes ember, kik, ha nem is minden, de a legtöbb tárgyból tudnának és akarnának a népnek előadásokat tartani.

Az eszme kivitele céljából az Egyesület lépjen érintkezésbe az iparosok szakszervezeteivel s ezek saját jól felfogott érdekükben oda fognak hatni, hogy a munkások, kik leginkább szorulnak rá az alapismeretek elsajátítására, mi által termelő képességük és így anyagi boldogulásuk is fokozódhatik, sűrűn látogatják majd a tanfolyamokat. Ilyenhez hasonló különben a nagybecskereki munkások szakszervezete két évvel ezelőtt rendezett is a tél folyamán.

A szabad tanítás hatalmas előmozdítója, ugyszólván nélkülözhetetlen népkönyvtár. Könyvtára a Közm. Egyesületnek már van és látogatottsága igazán meglepő. Népkönyvekkel, azaz: az előadásokat kísérő és segítő, a legszükségesebb tudnivalókat tartalmazó népszerű könyvekkel bővíteni ezt: nem nehéz dolog, mert a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa ingyen ad ilyeneket. Ilyen népkönyvtár is van már a megyében talán 60, ha nem több.

A helyiség kérdése sem nehéz kérdés. Nagybecskereknek a rabok mai lakásaikból való kiköltöztetésével lesz kulturpalotája. Abban múzeumot, könyvtárat, egy-két olvasótermet és egy-két előadási termet berendezni elsőrendű feladat lenne.

Addig pedig, míg az új kulturpalota megnyílik, az iskolák nyújtánának helyiséget és tanítási eszközöket az illető hatóság szíves beleegyezésével.

Kövessük a nagyvárosok példáját és előzzük meg azokat, melyek még nem tettek erre nézve lépéseket.

Együttal lelkesítsük hazánk többi közművelődési egyesületeit hasonló munkára, hadd hálózza be a szabad tanítás, az igazi közművelődés terjesztése az egész országot.

Büchler Hugó.

Ugy tudjuk, hogy a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesületnek a tél folyamán a vármegye különböző vidékein tartott ismétlődő tanfolyamai már abban az irányban működtek, amit a cikkirő ur javasol s az összes tanfolyamokat vezető tanítók, tehát szakemberek a magyar írás és olvasáson kívül közismeretekre is rendszeresen oktatták a hallgatókat. Erről különben az egyesület vasárnapi közgyűlése elé terjesztendő évi jelentés is számot ad.

kenyeret, gyümölcsöt, lisztet, turót, kecskehúst, dohanyt, cukrot adnak el és bezzeg hamarosan el tudják adni elegendő portékájukat magyarul, mert a sok magyar szóból mégis ragadt valami rájuk.

Most mindég magasabb hegyek lepnek meg bennünket, majd alagutak. Hercegovina felé 17 alaguton kell átmenni. Az utolsó és utolsó előtti állomások közt a Szent-Iván hegyre kell felmenni. Négy fogaskerekes mozdonyval és még akkor is oly roppant lassan halad. Hercegovina végállomásán, Mosztárban azért áll meg a vonat, mert tovább nincs útja, a végállomásra késő este érkezünk meg. Egy ügyetlen katoná, akár érkezik, akár nem ér ezik utas, mindég ott strázsál s csak az utolsó vonat beérkezése után tér pihenőre, előbb eligazítván az esetleg érkezett utast.

A városba menetkor a katonaság előre ment, én egy katonával hátra maradtam, hogy ládáinkat rendeltetési helyére juttassuk. Mosztárban az őzpációt a helyőrség tulajdoni része magyar. Szemben jövő muzulmán barátságosan köszön:

- Jó estét, sógor!
- Adjon is'en, sógor! Bőszörünk vissza.
- Honnan jöttél, sógor? — kérdi tovább.
- Messziről, Magyarországból.
- Az szép vil g, csak hogy arra hideg van. Azután menőben visszafordul:
- Jóccakát, sógor!

Mosztárban a hercegőc megszokta a melegét és ha életében valaha Magyarországon járt, nem felejt el soha, hogy itt hideg van. Az ott lakó hercegőc minden időben fazit, ha Magyarországra vetődik.

Innen este fél 10 órakor indultunk Neveszinyébe gyalog. (Mosztártól 40 km.) Az ut

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap regeli 6 1/2 ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 1/2 óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva mindennap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

A városi főgimnázium szertárai nyitva minden vasárnap délelőtt 11 órától 12-ig.

Április 25. Jótékony nőegylet közgyűlése.

Április 25. Gyógysereszek gyűlése.

Április 26. A közművelődési Egyesület közgyűlése.

Május 4. Megyei áll. vál. ülése.

Május 6. Számonkérő tisztizék.

Május 6. A jegyző-egylet közgyűlése.

Május 7. Jegyzői nyugdíj vál. ülése.

Május 7. Tavasz közgyűlése.

Május 11. Közig. biz. ülés.

— Személyi hír. Botka Béla főispán tegnap este visszaérkezett Nagybecskerekre.

— Birói kinevezések. A király az igazságügy-miniszter előterjesztésére Bödcher Dező nagybecskereki törvényszéki jegyzőt a nagybecskereki törvényszékhez, dr. Balogh Béla debreceni járásbírószáki jegyzőt pedig a pancsovai járásbírószághoz albirákka nevezte ki.

— A tavaszi közgyűlés. Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága legutóbbi rendkívüli ülésén a f. évi rendes tavaszi közgyűlést 1908. évi május hó 7-ik napjának d. e. 10 órájára tűzte ki. Az erre vonatkozó állandó választmányt üléseket a főispán május hó 4-ik és következő napjainak délutáni fél 4 órájára tűzte ki, mely ülések a főispáni kisteremben tartatnak meg. E rendes tavaszi közgyűlésen tárgyalni fogják a vármegye házispánztárának 1907. évi zárszámadását és a vármegyei hivatalos lapban közzétett tárgyakat. A rendes tavaszi közgyűlést megelőzőleg május hó 6-án délelőtt 10 órakor a főispáni kisteremben számonkérő tisztizék lesz.

— Eljegyzés. Telléry Gyula, a „Szepesi Lapok” szerkesztője, vármegyénk szülőtte, eljegyezte Iglón Haltenberger Maivin kisasszonyt, Haltenberger Rezső iglói szövőgyáros leányát.

— A kulturegyesület közgyűlése. A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület, mint ismeretes, április 26-án, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja ezidei rendes évi közgyűlést; Botka Béla főispán elnöklésével. A közgyűlés iránt igen nagy az érdeklődés s a tagok előreláthatólag nagy számmal vesznek részt a gyűlésen, ami kívánatos is volna, hogy a közgyűlés úgy mint másutt is, igazi kulturünnepp legyen.

Az idei közgyűlés érdekességét emelni fogja, hogy a közgyűléssel kapcsolatban a siketnémák temesvári intézetének igazgatója Zádor Endre

előadást tart a siketnémák oktatásáról és neveléséről. Az előadó magával hoz három siketnéma gyermeket is, akikkel szemléltetőleg mutatja be az oktatást. Az előadásra való tekintettel a kulturegyesület igazgatósága meghívja a közgyűlésre a közönséget is. A közgyűlés és az előadás a vármegyeház dísztermében lesz.

— Mulatság. A nagybecskereki róm. kath. egyházi ének- és zeneegylet május hó 16-ikán, Nepomuki Szent János napján érdekes mulatságot rendez a saját alapja javára. Az egylet mulatságának első része a Bégán fog lefolyni, ahol a vizen ugynevezett „Szent János usztatás” lesz, azután pedig a kaszinóban folytatódik, ahol az egyesület kabaret-mutatványokkal kedveskedik. A részletes műsört legközelebb állítják össze.

— A gyermeknap eredménye. A gyermekvédő liga torontáli bizottsága most zárta le az idei gyermeknap eddigi eredményét, amely szerint az idén a gyermeknap szép jövedelmet hozott a nagy célra. A gyűjtésekről összeállított statisztika a következő mérleget mutatja: Befolyt Nagybecskerekben az április 20. és 21-iki urnagyűjtésből 839 kor. 16 fillér, cégektől 304 kor. 89 fillér, egyesektől 88 kor. 38 fillér, tanintézetektől 366 kor. 89 fill., vidékről községektől 306 kor. 77 fill., egyesektől 161 kor. 42 fillér, összesen 2067 kor. 51 fillér. Ebből levonva 76 fillérnyi portókiadást, marad tiszta eredményképpen 2066 korona 75 fillér, ami jóval felülmúlja a tavalyi eredményt, amely 1600 korona volt.

— Városi tisztújítás Szegeden. Mint Szegedről jelentik, a napokban ment vége ota a városi tisztújítás nagy érdeklődés mellett Kelemen Béla főispán elnöklésével. Megválasztották újból egyhangulag polgármesterré Lázár Györgyöt, főjegyzőnek Tassler Endrét, első tanácsnoknak Bokor Pált, második tanácsnokká Gál Endrét, harmadiknak Szekerke Lajost, negyediknek Balogh Károly eddigi tanácsnokokat. Az üresedésben volt ötödik tanácsnoki állásra Koczor János helyettes főkapitányt választották meg.

— Szent György napja. Megkésve köszönti az orgona-bokor a mai Szent György napját. Mások már lilafürtös virágai illatoztak a fecskék vigan csicseregtek felette. Ma az orgonavirág még nem illatozik s csak most bujnak bimbói. Megkészt a tavasz. De Szent György napja majd megfordítja az időjárást. Hajnalban már négy órakor huzzák meg a hajnali harangot s tegnap estétől nyolc órakor szól az esteli harangzó. A rövidebb éjszakák s egyre nőv nappalok majd csak felmelegítik a fázós rögöt, sarjasztják a vetéseket, kihajítják rügyeikből a leveleket s a virágokat. A nagy ujjászületésnek hírnöke ezuttal Szent György napja, melyen a Györgyöket az élet legvégső határáig szokás életetni. Hajdan a cselédeket is ekkor volt szokás felfogadni, Szent Györgytől Szent Mihályig.

kolnak minden évben a vén bosnyák nők és férfiak, kik gyermeköket, avagy férjüket siratják.

Az uton nagyon sűrűn láthatók a kávéházak. Egy ilyen kávéháznál lezártunk és megittunk egy adag kávé. Itt egy szerény emléket vettünk magunknak és az emlék egy hosszú száru csibuk volt.

Utunkat tovább folytattuk. Majd egy olyan helyre értünk, hol az alagutat készítették. Ez nagyon érdekes látvány, mivel az utban levő hegydarabot dinamittal elválasztják az anyahegyől. Egy elválasztott szikla darab ezer meg ezer darabra törik szét.

Végre Mosztárba érkezünk. Mosztárban időztünk másnap reggel 1/3 óráig. Négy órakor már vigan fűtyült velünk a vonat.

Minden állomáson megjelent: pék, gyümölcsös és más efféle kereskedő. A katonáknak sem kellett egyéb, hogy ilyen embert kifosszanak.

Ahogy megállott a vonat, a katonák gyorsan a pékhez szaladtak, az egyik, akinek pénze volt, az alkudozni kezdett a pékkel, addig a többi körülfogta a péket és mindenik kezébe vett egy kenyeret és mint a parancsokat szaladtak a waggonjaik felé. Persze a pék kétségbeesetten nézett maga elé, hogy egy kenyérről sem kap egy garast se. Ez így tartott hazáig. Itt Melencén egy menyecske almát árult, a katonák magukhoz hívták, hogy jöjjen és adjon el nekik is almát. A tudatlan odament és egy ügyes katona fellökte kosarától a menyecskét. Az alma kiesett a kosárból, a menyecskét pedig kosarával együtt lelökték. A katonák jó étvágygyal elfogyasztották az olcsón szerzett almát. Végre hazaérkezünk. Az egész ut tizenkét napig tartott.

Balogh Gábor.

lete.
csok
a kö
elnö
érte

35
élvez
meg
ügy
ben
máry
tett
jegyz
tagok
ideje
2. Ne
törven
intézk
magá
bizon
javad
harm
díj sz
való
szint
nak
amely
szám
termé
érint

védő-
nyok
38 ko
korod
gyűjt
Bauer
Armb
Sztra
2-
2-
mos
Stilin
5-
1-
Petry
Zsivk
Reber
Unser
3-
2-
gyerm
dött

besoro
áltat
ember
a Kur
Mita
kal ár
ellensz
a föld
13 is
zatot
agyba
csak n
sebest
nyekb
a több
fogták
raboltá
ják. A
indított

György
becsér
előest
életén
után a
ugrott,
mert eg
hadsere
jelölt
panasz
tud tov
orvosi
súlyos
a kórház

Biz
tés vagy
szorulás
bajokba
használa
ára 2 kor
gyógyse
Tuchlaui
zottan M
aláírásá

— A községi jegyzők nyugdíj-szabályrendelete. A jegyzői nyugdíj-szabályrendeletekkel kapcsolatban a jegyzőket foglalkoztató kérdésekről a községi és körjegyzők országos egyesületének elnöke, Uzsáky Bálint a következő hiteles értekezést kapta:

1. Ahhoz, hogy a nyugdíjintézet tagjai már 35 évi szolgálati idő után teljes, vagyis utólagra élvezett, beszámítható egész javadalmazásuknak megfelelő nyugdíjra tarthassanak igényt, a belügyi kormány hozzá nem járulhat. Ezzel szemben teljes megnyugvást nyújthat a belügyi kormány hozzájárulása ahhoz, hogy a rendszeresített állásra élethossziglan megválasztott segédjegyzők szintén fölvéssenek s a nyugdíjintézeti tagok segédjegyzői minőségben eltöltött szolgálat ideje megfelelő föltételek mellett beszámíttassék.

2. Nem járulhat hozzá a belügyminiszter egyes törvényhatóságok olyan irányú szabályrendeleti intézkedéséhez sem, amely a községi jegyzők magánmunkálataiból származó mellékjövődalem bizonyos átlagának a nyugdíj alapjául szolgáló javadalmazásba való beszámítását célozza. 3. A harmadik kérdéssel, a milleniumi évek a nyugdíj szempontjából kétszeresen, sőt háromszorosan való beszámításával szemben a belügyi kormány szintén elutasító álláspontra helyezkedett. Azoknak a törvényhatóságoknak nyugdíjszabályzatai, amelyek a milleniumi időnek többszörös beszámítását már eddig is jogerősen biztosították, természetesen a folyamatban lévő revízió során érintetlenül hagyatnak.

— Gyermeknap adományok. A Gyermekvédelem-Liga javára ujabban a következő adományok folytak be: Dr. Perisics Zoltán gyűjtése 38 korona 80 fillér, Perisics Zoltika gyűjtése 12 korona 60 fillér, Peterdy Etus és Csanády k. a. gyűjtése 6 korona 50 fillér. Herr Ödön és Bauer Henrikné urhölgyek gyűjtőívén adakoztak: Armbuszter József 5—, Kelemen Péter 1—, Sztraki testvérek 4—, Wilhelm F. 1—, Watzke 2—, Róza Béla 4—, Felsenstein 2—, Bencze 2—, Almásy és Szepessy 1—, Grünbaum Vilmos 4—, Kovács Gedeon 8—, Stlinger 4—, Sindelas Béla 2—, Daun Gyula 5—, Mesznik R. 2—, Galler Péter 2—, Baaden 1—, Olvashatlan aláírás 2—, Láng 240, Petry 120, Olvashatlan aláírás 1—, Terzin Zsivkó 2—, Olvashatlan 1—, Klein Karolin 1—, Réber 2—, Libertas 2—, Délvidéki Újság 2—, Ueber Blatt 1—, Kovács Sándor 2—, Eckfeld 3—, Sajóviz Soma 2—, Olvashatlan aláírás 2—, Végh Ferenc községi jegyző Ötelekről a gyermekvédelem-liga javára 7 korona 54 fillért küldött be.

— A sorozás hősei. A tegnapi katonának besorozott 14 szerbaradáci legény a „tauglich” által előidézett széles jó kedve majdnem egy emberéletbe került. A 14 legény hazafelé menet a Kurländer-féle fatelep előtt álló Pajkity Mita ószerbiai cukorkaárusra támadt és erőszakkal árut akart tőle elvenni. Mivel Pajkity ennek ellenszegült, az egyik legény rávetette magát és a földre tiporta. Ezt a példát csakhamar a többi 13 is követte és a földön elterült szegény áldozatot csizmáikkal taposva, állatias brutalitással agyba főbe verték. A nagy zajra elősietett rendőr csak nagy ügyel-bajjal tudta a súlyosan megsebesültnek életét megvédeni. A brutális legényekből négyet a helyszínen sikerült letartóztatni, a többit pedig kocsin vették földőre és el is fogták. Pajkity Mitát, akinek kókoráuit elrabolták, a kórházba szállították s most ott ápolják. A garázda legények ellen az eljárást megindították.

— Betegség elől a halálba. Olácsi György torontálvásárhelyi illetőségű hajós Törökbecséről a városba jött, ahol mai névnapjának előestéjét azzal kívánta megünnepelni, hogy életének véget vessen. Hosszabb megfontolás után a Rákóczy-utca táján tegnap este a Bégába ugrott, de szándékát nem tudta keresztülvinni, mert egy előkelő városi tisztviselő és egy közös hadseregbeli százados kimentette. Az öngyilkosjelöltet a rendőrségre vitték, ahol keservesen panaszkodott, hogy súlyos betegsége miatt nem tud tovább élni, ahol maradni. A ma megejtett orvosi vizsgálat csakugyan ki is derítette, hogy súlyos idült gyomorbetegségben szenved. Az életuntat a kórházba szállították, ahol ápolásban részesítik.

Biztos gyógyhatás. Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében felfúvódásban, szorulásban, főfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi „Moll-féle seldlitz-porok” használata által biztos gyógyulást érnek el. Egydoboz ára 2 korona. Biztktüldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítótól Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye az ő gyári jelvényével és aláírásával kérendő.

Színház, irodalom.

* **Boccaccio.** A klasszikus operettekorszak egyik legremekesebb terméke, Suppé „Boccaccio”-ja került tegnap színre. S mi örömmel konstatálhatjuk, hogy a szebbnél-szebb áriák, melyeket pedig de régen ismerünk, mitsem vesztek fideségükből s alighanem akkora is fogják még őket dudolni, mikor a 300 előadást megért operetteknek talán már a nevét sem ismerik. Polgárok nagy ambícióval játszották a darabot. Kapossy Józsa teljesen kiaknázta a hálás címszerepet s gyönyörűen énekeért sok hálás tapsot kapott. Peterdi Etusnál bájosabb Fiamettát alig képzelünk. De megmutatta tegnap azt is, hogy a nehéz énekszereppel is sikeresen tud megküzdni. A közönség elhalmozta tetszésnyilvánításaival. De jók voltak a többi közreműködők is, egytől-egyig, nevezetesen Dullich Mariska, Csanádi Irma, Kárpáti Katica, Gáti, Gózon Gyula, egy maszkjában is kitűnő kádár, Bogyó, Kabos. Ének- és zenekar Kovács karnagy vezetésével tegnap is teljesen bevált.

* **Gretchen.** Ma este kerül színre nálunk a budapesti Magyar Színháznak nagysikerű bohócsága a Gretchen. A darab címszerepét G. Dullich Mariska játssza, míg a többi főbb szerepeket Gózon Béla, Jászay Olga, Breznay Anna, Kárpáthy Kata, Csanádi Irma, Haraszti Vilma, Gózon Gyula, Remete, Bogyó és Soly-mossy adják.

— A dollárkirálynő. A bécsi legújabb híres operettjét, „Die Dollarprincessin”-t a mely Budapesten A dollárkirálynő cím alatt került színre, nálunk szombaton mutatja be Polgár színtársulata. A darabban a címszerepet Kapossy Józsa játssza, akinek partnere Gáthy Kálmán lesz. A többi főbb szerepeket Haraszti Vilma, Gózon Gyula, Csanádi Irma, Remete Géza és Gózon Béla játsszák. A darabot vasárnap megismétlik.

* **Természet és társadalom.** A „XX. század” szerkesztősége, mint ismeretes, arra vállalkozott, hogy népszerű tudományos könyvtárt adjon ki s a nagy közönség szívesen pártolja ezt a magas színvonalon álló vállalatot. Az eddigi öt kötet után 1. és 2. Mi a sociologia? 3. Az ember származása. 4. A magyar adórendszer igazságtalanságai. 5. Népoktatásunk bűnei, most megjelent a 6-ik, „Szocializmus és Ethika” címen. Az eleven tollal megírt könyvet, melynek szerzője dr. Lánosz Jenő, olvasóink figyelmébe ajánljuk. Ára 1 korona. Kapható a kiadó Deusch Zsigmond és társa könyvkereskedésében (Budapest, V. Dorotya-utca 9.) s az összes könyvkereskedésekben.

TAVIRATOK.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, április 24. (A „Torontál” ered. táv.) Bécsből sürgönyzik: Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap este 7 órakor titkárával és Sztterényi József államtitkárral Bécsbe érkezett. A miniszterelnök ma délelőtt a magyar miniszterium palotájában előbb államügyeket intézett el, azután pedig Schönbrunnba hajtatott, ahol 11 órakor a király hosszabb magánkihallgatáson fogadta, amelyen folyó ügyekről referált az uralkodónak. A kihallgatás után Wekerle Sándor Aehrenthal közös külügyminiszterrel tanácskozott.

Sztterényi Bécsben.

Budapest, április 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Sztterényi József kereskedelmi államtitkár, aki tegnap Wekerle miniszterelnökkel ideérkezett, ma délelőtt a külügyminiszteriumban járt a külföldi kereskedelmi szerződések ügyében, azután pedig a hadügyminiszteriumba ment, ahol a hadseregszállítások ügyében tárgyalt.

Sztterényi és Popovics titkos tanácsosi esküje.

Budapest, április 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Sztterényi József és Popovics Sándor államtitkárok újabb megállapodások szerint kedden teszik le Bécsben a titkos tanácsosi esküt a király kezébe.

A nyitrai főispánság.

Budapest, április 24. (A „Torontál” eredeti táv.) A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Markhót Gyula nyitrai megyei főispánt állásától saját kérelmére fölmentette s helyébe Wilczek Frigyes grófot nevezte ki.

A májusi katonai előléptetések.

Budapest, április 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, a májusi katonai előléptetéseket a király már aláírta s április 28-án publikálja a hivatalos lapban. A bécsi jelentés szerint az előléptetés a tábornoki s a felsőbb tisztikarban csak közepes, az alsóbb tisztikarban a gyalogságnál, különösen a hadnagyi és főhadnagyi előléptetéseknél jó, míg a lovasságnál rossz.

A horvát bán lovagias ügye.

Budapest, április 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Zágrábról sürgönyzik, Medakovics Bogdán segédei ma nyilatkozatot adtak ki, a melyben arra való hivatkozással, hogy miután Rauch Pál báró horvát bán a koalíció legutóbbi manifesztumában foglalt sértésekért nem kért elégtételt, most az elégtételadást megtagadják.

A bajai millió főnyeremény.

Budapest, április 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bajáról jelentik, a bajai millió főnyeremény dolgában Ekkert Antal, aki magának valija a millió nyereményt, írásbeli ajánlatot tett a bajai takarékpénztárnak, hogy 400 ezer korona ellenében lemond a nyereményről. A takarékpénztár igazgatósága tegnap foglalkozott Ekkert ajánlatával s kimondotta, hogy bár a huzás idejében a nyerő sorsjegyet az igazgatóság jóhiszeműleg a magának tartotta, Ekkert ajánlatát elfogadja s a 400 ezer koronát Ekkertnek kifizeti. A 400 ezer koronából 100 ezer koronát Ekkert ügyvéde kap.

A dánosi bünpör.

Budapest, április 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A rablógylkos dánosi cigányok ügyében ma tovább folytatták a tárgyalást. Ma a tanukat hallgatták ki, nevezetesen a nyomozásnál és elfogatásnál szereplő csendőröket s a meggyilkolt vendéglős fogadott fiát, valamint rokonait. A csendőrök valamennyi cigányt fölismert, míg az áldozat fogadott fia és rokonai a cigányoknál talált tárgyakban fölismert a meggyilkolt korcsmáros tulajdonait. A tárgyalás folyik.

Határidő-üzlet.

Budapest, április 24. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (májusra 1908.)	22 56
Buza (októberre 1908.)	18 84
Rozs (májusra 1908.)	19 10
Rozs (októberre 1908.)	16 24
Zab (májusra 1908.)	14 06
Zab (okt. 1908.)	13
Tengeri (májusra)	12 96
Tengeri (júliusra)	12 76

Közgazdaság.

A hitelszövetkezeti kongresszus.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekbe tartozó szövetkezeteket küldöttei tegnap tartották Budapesten ezidei rendes évi nagygyűlést az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgyűlési termében, amely ez alkalomra szintűl megelt érdeklődőkkel. A kongresszus alelnökévé Szechenyi Sándor grófot választották meg, akinek rövid üdvözlő beszéde után Horváth János dr. számolt be részletesen a tavalyi kongresszus határozatainak végrehajtásáról. Tetszéssel fogadott beszámolója után

Bernát István dr., a Magyar Gazdaszövetség igazgatója tartott élénk figyelemmel hallgatott előadást, amelyben utalt azokra a nap-nap után szebb eredményekre, a melyeket a hitelszövetkezetek általán az országban fölmutatni tudnak. Azt indítványozza, hogy a kongresszus mondja ki, hogy a szövetkezeti eszme erkölcsi oldalainak tovább fejlesztését maga részéről ugy szociális, valamint gazdasági és nemzeti szempontból fontosnak, szükségesnek és elodázhatalannak tartja. E célból föl hívja az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekbe tartozó szövetkezeteket, hogy a maguk részéről ennek apostására, továbbfejlesztésére és meggyökereztetésére tegyék meg a lehető.

Az előadást élénk tetszésnyilvánításokkal jutalmazták és az indítványt egyhangúlag elfogadták.

Ezután Poroszkay Béla, Torontálmegye főgyógyásza tartott nagyhatású érdekes előadást a takarékoság fejlesztéséről. Rámutatott mindenképp arra, hogy a hitelszövetkezetek betéteinek nagyobbik része tizenhárom megyében van, ami azt bizonyítja, hogy a hitelszövetkezeti tagok száma mindenhol egyformán takarékosak. A szövetkezetek vezetőinek volna a feladata a takarékoság fejlesztése. Ennek elősegítésére felsorol több alkalmas eszközt. Ilyen például a családi perselyek meghonosítása, a mely több helyütt bevált. Ilyen a rabatt takarékegyesületek létesítése. Népszerűsíteni kellene továbbá azt is, hogy a kisebb existenciák is bízzák pénzük kezelését a szövetkezetekre, ily módon az időközi kamatok is a betevő javára esnek. Szükséges továbbá, hogy a szövetkezetek szerezzenek minél több takarékbetevőt. Ünnepi ajándékokat adjanak takarékkönyvek alakjában, bocsássanak ki 5-10 filléres szelvényeket. Indítványozza végül, hogy a kongresszus keressen módot a felsoroltak népszerűsítésére. Javaslatát a kongresszus egyhangúlag elfogadta s az előadót élénken megtapsolta.

Utána Seidl Ambrus vezérigazgató tartott előadást a hitelszövetkezetek jövő feladatairól s az igazi szövetkezeti szellem ápolását ajánlja lelkes szavakkal a megjelenteknek.

Az indítványok letárgyalása után a kongresszusi választmány tagjait választották meg. Végül Bernát István javaslatára elhatározták, hogy összeül, Károlyi Sándor gróf szobrának teleplezése alkalmával u. abb kongresszust tartanak.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztek a Nagybecskerekben, 1908. évi április hó 24-én megtartott heti vásár alkalmával:

Buza	50 kilogramm	10.— korona
kétszerecs		7.50
rozs		7.40
árpa		6.—
zab		7.—
kukorica		6.—
repece		15.50
széna I.		8.—
„ II.		7.—
szalma I.		4.—
„ II.		3.—
burgonya I kilogr.		—10
marhahús I. I kilogr.		1.48
„ II.		1.38
borjú hús I.		1.80
„ II.		1.80
disznó hús I.		1.80
„ „ II.		1.70
juh hús		1.04
zsir		1.88

HIRDETÉSEK.

1356/1908. sz.

407-3.1

Pályázat.

Csene községében üresedésbe jött s 1000 kor. évi javadalmaszással egybekötött segédjegyzői állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhivatnak pályázni ohajtók, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket a csenei főszolgabíróhoz címezve f. évi május hó 12-éig nyújtsák be.

Csene, 1908. évi április hó 22.

Uzbasich,
főszolgabíró.

MÜHLE ÁRPÁD kertészeti telepe **TEMESVÁR.**
(Árpádtelep).

„MAD. MARGUERITE MÜHLE“

új, feltűnést keltett Kannától eredő magvak.

Az idén friss, kifogástalan magot hozok áruba a mindenütt jogos csodálatot keltett rózsaszínű „Mad. Marguerite Mühle“ kanna válfajból. Több évi tapasztalatok révén ismeretes, hogy ezen, csakis önmegtermékenyítés által nyert magvak (a magot adó növények szigorúan elkülönítve tenyésztettek a többi kannafajtától), felette dusan virágzó és a legremekesebb új színárnyalatokban pompázó kannaosztályt eredményeztek. A magvak rendkívül sok változatot szolgáltatnak — majdnem minden magszem más fajt ad, és a kannáknál majdnem minden lehetőség szín van képviselve. A legsötétebb bibortól kezdve, skarlát, cinober, párizsi piros, világos piros, sötétrózsás, világos és tiszta rózsás, egészen a legvilágosabb tejszínfehérig terjed a színjáték. Növésben majdnem valamennyi magonc egyenlő, amennyiben jól tömött, igen tetszetős növény által tűnnek ki. A fő azonban ezen kannaosztálynál a rendkívül dús virágzás és a hatalmas virágfűrtök. A fiatal magoncok már az első évben szolgáltatnak gyönyörű szép virányt. 391-3.3

1 adag (20 magszem) 60 fillér, 10 adag 5 korona 50 fillér,
100 adag 50 korona.

A „Mad. Marguerite Mühle“-faj egy erős virágzó-képes gumója 3 K., 10 db 28 K., 100 db 250 korona.

BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ

VESE ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL MINDEN VIZET FELÜLMUL.
KELLEMESE, KISSÉ SAVANYKÁS IZŰ, VASMENTES, SZÉNSAVDUS,
RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.
ORVOSILAG AJÁNLVÁ. ORVOSILAG AJÁNLVÁ.

Ivógyógyomlóra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:
Muschong buzai gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nyomdász-tanuló

Jó családból

azonnal felvétetik.

292/1908. sz.

408-1.1

Hirdetmény.

Ujhely község előjárósága részéről ezennel közhirre tetetik, hogy a község határában mintegy 1200 holdnyi területen gyakorolható

vadászati jog

f. évi május hó 10-én d. e. 9 órakor Ujhely község-házánál 1908. évi augusztus hó 16-tól kezdve 6 (hat) egymásután következő évre nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár az egész időtartamra 240 kor. Árverezni szándékozók meghivatnak azzal, hogy az árverési feltételek a községi jegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Ujhely, 1908. évi április hó 17.

Községelőjáróság.

Hirdetmény

Alólirott, mint a pancsovai kir. törvsz.-nek 12209/1907. polg. sz. végzésével Orlovát község mint erkölcsi testület tulajdonát képező 985 hold 422 □-ölnyi területet kitevő s Popovics Pécsi Szilárd és Társa Mucsalov Iván bérletársak által elhagyott bérleményi tárgy kinevezett zárgondnok ezennel közhirre teszem, hogy ezen fent körülírt területmű birtokot nyilvános árverésen 2-5 holdas parcelláknént, vagy esetleg nagyobb komplexumban is, május hó 4-én d. e. 10 órakor készpénzfizetés mellett bérbe fogom adni.

Felhívom a bérbe venni szándékozók, hogy említt napon a Csenta község közelében elterülő birtokon megjelenjenek. Nagybecskerek, 1908. évi április 23.

Marton Andor,
mint a 12209/1907. polg. sz. végzéssel kirendelt zárgondnok.

405-3.2

HIRDETÉSEK

FELVÉTEK A

„TORONTÁL“

KIADÓHIVATALBAN.

ALMÁSY ÉS SZEPESY

könyv-, zenemű- és papirkereskedése **NAGYBECSKEREK.**

Telefon 22.

Telefon 22.

Ajánlunk antiquarice, de teljesen új állapotban:

Gracza: „A magyar szabadságharc története“, 5 kötet, diszkiadás, 70 korona helyett 55 korona.

Jókai Mór összes művei, milleniumi diszkiadás, 100 kötet, 500 korona helyett 350 korona.

Szalay-Baróti: „A magyar nemzet története“, diszkiadás, 4 kötet, 60 korona helyett 48 korona.

Kisfaludy Sándor munkái, diszkiadás, 8 kötet, 30 korona helyett 24 korona.

Vörösmarty összes művei, 6 kötet, 24 korona helyett 15 korona.

Vörösmarty lyrai költeményei, 3 korona helyett 1 korona 80 fillér.

Deák Ferencz: „Levelek“, 10 korona 40 helyett 8 korona.

„Gondolatok“ 11 korona 20 fillér helyett 9 korona.

Tóth Kálmán összes költeményei 2 kötetben, 16 korona helyett 12 korona.

Magyar Regényírók képes kiadása diszkiadásban, kötetenként 5 korona helyett 3 korona.

AZ „IDEÁL“ IRÓGÉP

torontálmegyei vezérképviselősége.

229-x.14